

Rapport

Datum: 5 november 1998
Rapportnummer: 1998/491

Klacht

Bij brief van 10 maart 1997 stuurde de gemeentelijke ombudsman van Amsterdam een klacht van X B.V. te Z. over een gedraging van buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) van het gemeentevervoerbedrijf Amsterdam door naar de Nationale ombudsman. De gemeentelijke ombudsman van Amsterdam verzocht de Nationale ombudsman de behandeling van een deel van de klacht, waarvoor zij zichzelf niet bevoegd achtte, over te nemen. Daarop nam de Nationale ombudsman een aantal aspecten van de klacht van X B.V. in onderzoek. De gedraging van de betrokken BOA's wordt aangemerkt als een gedraging van het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam. Op grond van de door X B.V. verstrekte gegevens werd de klacht als volgt geformuleerd: Verzoekster klaagt over het optreden van een drietal buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) van het gemeentevervoerbedrijf Amsterdam op 26 januari 1996 jegens een in dienst van verzoekster werkzame vrachtwagenchauffeur. Verzoekster klaagt er met name over dat de betrokken BOA's op 26 januari 1996 onnodig geweld hebben gebruikt tegen deze vrachtwagenchauffeur, en dat de BOA's hem vervolgens hebben geboeid.

Achtergrond

Naast de gewone opsporingsambtenaren zijn er ook zogenoemde buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's). Anders dan de reguliere opsporingsambtenaren hebben BOA's geen algemene opsporingsbevoegdheid. BOA's zijn in beginsel slechts met de opsporing van een beperkt aantal strafbare feiten belast. Een en ander is nader aangeduid in hun akte van aanwijzing. BOA's mogen hun bevoegdheden in beginsel niet aanwenden voor de opsporing van andere strafbare feiten dan die waarvoor zij krachtens hun akte van aanwijzing bevoegd zijn. De BOA's van team Ondersteunende Taken van het Gemeentevervoerbedrijf Amsterdam zijn krachtens een Besluit van 13 april 1987 van de Minister van Justitie bevoegd tot de opsporing van de in de artikelen 300, 310, 350, 424, 425 en 435, lid 4, van het Wetboek van Strafrecht en de artikelen 31, 80 en 81 van het Reglement Verkeersregels en Verkeertekens strafbaar gestelde feiten. Voorts mogen genoemde BOA's slechts van hun opsporingsbevoegdheid gebruik maken op of in bussen, trams, metrotreinen en de daarbij behorende halten en vrije banen op het tracé van het Gemeentevervoerbedrijf Amsterdam gedurende de uitoefening van hun functie.

Onderzoek

In het kader van het onderzoek werd het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken

die op de klacht betrekking hebben. De betrokken ambtenaren werden door medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman gehoord. Tijdens het onderzoek kregen betrokkenen de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reacties van het college van burgemeester en wethouders en verzoekster gaven aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. De feiten

1. Op vrijdag 26 januari 1996 bevond G., chauffeur van verzoekster, zich met zijn vrachtwagen in de Binnenkant, een éénrichtingsstraat in het centrum van Amsterdam. Hij wilde zijn vrachtwagen op een laad- en losplaats parkeren. Dat was op dat moment echter niet mogelijk omdat op die plek een autobusje van het Gemeentevervoerbedrijf Amsterdam (hierna: GVB) stond. G. vroeg aan één van de medewerkers van het GVB of het busje kon worden verplaatst zodat hij zijn vrachtwagen op de laad- en losplaats kwijt kon. De medewerker van het GVB deelde G. toen mee dat hij en zijn collega's daar stonden in afwachting van hun aflossing en dat G. dus nog even geduld moest hebben. Zij hebben toen in eerste instantie hun busje een stukje vooruit gezet. Daarop ontspon zich een korte woordenwisseling tussen G. en de medewerker van het GVB. Vervolgens liep de medewerker van het GVB weg van de vrachtwagen in de richting het busje. G. zette zijn vrachtwagen in beweging en reed deze enige meters naar voren. Daarbij raakte hij met zijn spiegel de GVB-er. Een en ander vormde voor de medewerkers van het GVB reden verzoeker aan te houden op verdenking van poging tot doodslag. De aanhouding van G. ging met een worsteling gepaard, waarbij onder meer de bril van G. kapot ging.

2. G. deed nog diezelfde dag aangifte van vernieling op het bureau Kloveniersburgwal te Amsterdam. In het proces-verbaal van aangifte is onder meer het volgende opgenomen: "Op vrijdag 26 januari 1996, omstreeks 08.45 uur, bevond ik mij op de Binnenkant (...) te Amsterdam. Ik was daar om goederen te

lossen bij het GVB-Amsterdam. Toen ik daar aankwam zag ik dat er een busje van het hiervoor genoemde bedrijf aan de linkerzijde van de rijbaan stond. Ik zag dat dit busje op een laad- en loshaven stond. Omdat ik zag dat er personen in het busje zaten, toeterde ik. Ik zag dat de bestuurder vervolgens het busje een paar meter vooruit reed ten einde mij de gelegenheid te geven om de vrachtauto waarin ik reed op deze plaats te kunnen neerzetten en te kunnen lossen. Toen ik de auto had ingeparkeerd, merkte ik dat ik met de achterzijde van de vrachtauto nog op de rijbaan stond. Omdat ik nog niet goed kon parkeren toeterde ik nog een keer. Ik zag vervolgens dat er een voor mij onbekende man

met een bril uit het busje kwam. Ik hoorde dat deze man naar mij riep "Wat sta je nou te toeteren". Ik vroeg aan de man of zij hun auto in een andere parkeerhaven konden zetten zodat ik mijn werk kon doen. De man zei toen dat ik het verder maar kon bekijken. Ik ben toen iets achteruit gereden. Vervolgens ben ik weer vooruit gaan rijden om de vrachtauto dan maar gewoon op de rijbaan te laten staan. Toen ik vooruit reed zag ik dat de linkerspiegel naar binnen klapte. Ik denk achteraf dat dat kwam omdat de spiegel tegen de hiervoor genoemde man aan is gekomen. Omdat ik mijn portier nog niet kon openen, heb ik de vrachtauto ietsje doorgereden. Toen ik stil stond werd de deur opengetrokken en werd ik door de hiervoor genoemde man bij mijn kraag gegrepen. Ik hoorde dat deze man zei dat ik was aangehouden. Toen kwam er een tweede voor mij onbekende man bij en die begon ook aan mij te trekken. Ik was zo verbaasd en verzette mij tegen het trekken omdat ik niet wist was er precies aan de hand was. Toen greep de tweede man plotseling mijn bril en smet de bril in de kabine. Ik hoorde dat deze man toen zei "Zo die ziet niets meer". Omdat ik niet uit de kabine wilde komen, zeiden de twee mannen dat ze als ik er niet uitkwam, mij er wel uit zouden slaan. Ik wilde eerst het glas van mijn bril zoeken want ik zag dat het rechter glas uit het montuur was verdwenen. Later zag ik dat het glas links naast de kabine buiten op straat lag. Vervolgens ben ik uitgestapt en wilde naar binnen omdat ik daar wilde mededelen dat het langer duurde voordat ik met de te leveren goederen zou komen. Vervolgens werd ik door de twee mannen in de handboeien geslagen en overgedragen aan de politie."

3. Verzoekster diende op 12 februari 1996 een klacht in bij het gemeentevervoerbedrijf Amsterdam over de gebeurtenissen op 26 januari 1996. Het GVB reageerde bij brief van 24 juli 1996 op deze klacht. In deze brief was onder meer het volgende opgenomen: "Uiteindelijk is de heer G. uitgestapt. Omdat hij het gebouw (Scheepvaarthuis) wilde binnengaan hebben de OT-ers (OT staat voor Ondersteunende Taken; N.o.) hem verteld dat dat niet kon

aangezien hij was aangehouden. Hierop hebben zij de heer G. de handboeien omgedaan om verdere escalatie te voorkomen. Vervolgens is de politie gearriveerd waarna de heer G. is overgebracht naar het politiebureau. Later die dag heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen de heer G., de OT-er en zijn chef. Uit de verklaringen van de OT-er is naar voren gekomen dat de heer G. zijn excuses heeft aangeboden voor zijn hele gedrag tijdens het voorval. Voorts verklaarde de heer G. ten aanzien van het voorval dat hij bij het parkeren naast het OT-busje zou hebben gezegd "ik er niet in, zij er niet uit". Ook tegenover ons heeft de heer G. verklaard dat hij hierbij de gedachte had van "ik er niet in, zij er niet uit". Alles overwegende is aannemelijk geworden dat er wat irritatie is ontstaan aangezien het OT busje het gebruik van de laad- en losplaats in de weg stond. Hierop heeft de bestuurder besloten de vrachtwagen op de weg te zetten. Gelet op de uitspraak van de heer G. is aannemelijk dat er hier enige boosheid bij hem bestond. De heer G. heeft erkend dat hij, door zich te veel op de rechter zijkant van de vrachtwagen te concentreren, zich niet voldoende rekenschap heeft gegeven van het feit dat er zich links van hem nog een OT-er bevond. Hiervoor heeft de heer G. zijn excuses aangeboden.

Gelet op de geringe ruimte tussen het busje en de vrachtwagen is aannemelijk dat de manoeuvre van de vrachtwagenchauffeur zeer bedreigend is overgekomen op de OT-er hetgeen hij, gelet op de woordenwisseling en irritatie daarvoor, heeft ervaren als een rechtstreekse levensbedreigende situatie. Hierop heeft hij de heer G. gezegd dat hij was aangehouden terzake poging tot doodslag. Wij kunnen ons voorstellen dat de situatie zeer bedreigend op de OT-er is overgekomen. De hieruit voortgevloeide aanhouding achten wij dan ook begrijpelijk en derhalve rechtmatig. Tijdens het onderzoek hebben wij niet de indruk gekregen dat er daadwerkelijk sprake is geweest van een poging tot doodslag of zware mishandeling. Wel is vast komen te staan dat het rijden van de heer G. als roekeloos kan worden aangemerkt. Gelet op de situatie is niet gebleken dat tijdens genoemde aanhouding buitenproportioneel geweld is gebruikt. (...) Tot slot wil ik opmerken dat wij van mening zijn dat er bovenal sprake is geweest van een ongelukkige samenloop van omstandigheden waarbij de emoties hoog zijn opgelopen. Hoewel wij van mening zijn dat het optreden van het OT correct is geweest zijn wij bereid uit coulance-overwegingen de schade aan de bril van de heer G. te vergoeden waarmee wij de zaak willen sluiten."

4. Het gemeentevervoerbedrijf informeerde het Projectbureau BOA van de politie in reactie op een daartoe strekkend verzoek - bij brief van 22 februari 1996 over de hiervóór, onder A.1., opgenomen gebeurtenissen. In deze brief was onder meer het volgende te lezen: "Op vrijdag 26 januari 1996, omstreeks 13.30 uur, heeft de heer H., in het bijzijn van de controleur, L., een onderhoud gehad met de heer G., de bestuurder van de vrachtauto. Tijdens dit gesprek heeft de heer G. zich bij L. verontschuldigd voor zijn gedrag en het veroorzaakte letsel. Aan de heer G. is medegedeeld dat hij zich, voor een eventuele vergoeding van de schade aan zijn bril, schriftelijk diende te wenden tot de directeur van het GVB. Op dat moment had de heer G. tegen L. nog geen aangifte gedaan ter zake van vernieling. Op basis van het bovenstaande, de voorliggende processen-verbaal, de rapportage aanwenden eenvoudig geweld (bijgevoegd) en gehoord de getuigen, ziet de werkgever geen aanleiding disciplinaire maatregelen te treffen tegen de betrokken ambtenaar."

B. Het standpunt van verzoekster

1. Het standpunt van verzoekster is samengevat weergegeven onder **KLACHT**

.

2. Bij de namens verzoekster door de gemeentelijke ombudsman van Amsterdam overgelegde stukken bevond zich onder meer een op 8 mei 1996 door het GVB opgenomen verklaring van een getuige eveneens een medewerker van het GVB - van de gebeurtenissen op 26 januari 1996. In deze verklaring is onder meer het volgende opgenomen:

"- dat hij vanaf de binnenplaats over de Binnenkant richting Prins Hendrikkade reed; - dat hij de vrachtwagen achteruit heeft gereden om deze naast het busje van het OT te zetten; - dat een van de OT-ers tussen het busje en de vrachtwagen liep; - dat de ruimte tussen het busje en de vrachtwagen krap was maar niet zo dat je platgedrukt zou worden; - dat de

OT-er in de breedte kon staan; - dat hij van horen zeggen heeft dat de vrachtauto op hem inreed; - dat het naar zijn mening niet het geval was; - hij niet weet waar de OT-er vandaan kwam; - dat hij dat niet heeft gezien omdat de vrachtwagen achteruit reed en hem daarmee het zicht ontnam; (...)

- dat hij wel zeker weet dat er een woordenwisseling was; - dat hij niets van het gesprek heeft opgevangen; - dat hij de indruk had dat er wel wat onvrede was over het parkeren maar dat het gesprek tussen de vrachtwagenchauffeur en het OT er niet agressief uitzag; - dat de wijze van rijden van de vrachtwagenchauffeur er niet echt geïrriteerd uitzag en dat het rijden rustig ging; - dat hij niet heeft gezien dat de OT-er door een spiegel werd geraakt; - dat hij de OT-er er wel met een rotgang naar de bestuurderscabine rennen; - dat hij zag dat de OT-er naar de cabine van de vrachtauto liep en agressief de deur opende; - dat een vrouwelijke OT-er uit het busje stapte; - de OT-er in de cabine was gesprongen; - dat er nog een OT-er naar de vrachtauto rent en ook de cabine inspringt; - dat het leek alsof er flink geworsteld werd; - hij is uitgestapt en er naar toe is gelopen; - dat de man geen bril meer op had; - dat de OT-ers probeerden de man uit de auto te krijgen; - dat de man nog in de vrachtwagen zat en zich hevig verzette; - dat hij de man heeft horen zeggen als jullie me loslaten kom ik eruit anders niet; - dat hij de OT-ers iets hoorde roepen van "poging tot doodslag" en "je reed op hem in" e.d.; - dat de OT-ers hem loslieten; - dat de man is uitgestapt; - dat het zou kunnen dat de OT-ers eerder hebben gevraagd of hij eruit wilde komen maar dat hij dat niet heeft gehoord; (...) - dat hij niet heeft gezien of klager wilde weglopen; - dat klager goed werd vastgehouden; (...) - dat hij niet de indruk had dat er op de OT-er werd ingereden"

C. De reactie van het college van burgemeester en wethouders

De algemeen directeur van het gemeentevervoerbedrijf Amsterdam reageerde namens het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam bij brief van 25 juli 1997 op verzoeksters klacht. Hij deelde mee dat hij geen reden zag het eerder ingenomen standpunt, zoals neergelegd in de aan verzoekster gerichte brief van 24 juli 1996 (zie voor de inhoud van deze brief hiervóór, onder A.3.) te wijzigen.

D. Verklaringen van de betrokken ambtenaren

In het kader van het onderzoek naar verzoeksters klacht hoorden twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman op 14 augustus 1997 drie bij de gebeurtenissen op 26 januari 1996 betrokken buitengewoon opsporingsambtenaren.

1. De heer L. verklaarde, voor zover van belang voor het onderzoek, het volgende:
 "Toen de vrachtautochauffeur voor de tweede maal had geclaxonneerd, ben ik uitgestapt. Ik heb toen gezegd, dat wij bezig waren met de aflossing. Ik heb hem om wat geduld gevraagd. Het gesprek heeft hooguit tien seconden geduurd. Hij had geen geduld en hij zette de auto in z'n achteruit. Daarop keerde ik terug naar mijn busje. Direct daarop hoorde ik een woest geraas van de motor en zag ik de vrachtauto op mij afkomen. Ik kon met mijn linkerarm nog net op tijd de spiegel wegdrukken, anders had ik de spiegel waarschijnlijk

tegen mijn hoofd gekregen. Daarbij heb ik mijn hand verwond. Ik werd bijna gemangeld. Ik had op dat moment de indruk dat de man mij daadwerkelijk wilde overrijden. Direct daarop ben ik naar de cabine gestapt, heb de deur geopend en heb ik hem gezegd dat hij was aangehouden en dat hij de cabine uit moest komen. Dat laatste weigerde hij. Ik zag dat de man zijn linkerbeen op de koppeling gedrukt hield en ik hoorde dat de motor nog liep. Om verdere ongelukken te voorkomen probeerde ik de contactsleutel te pakken. Daarop heb ik zijn been gepakt. Toen maakte de man een slaande beweging naar mij. Het was meer wat getrek, geduw en afwerende bewegingen. Er is niet gericht geslagen. Vervolgens kwam collega S. bij mij. De man zette zich schrap achter het stuur. Bij het uit de cabine trekken is naar later bleek de bril van de man gesneuveld. Toen ik de sleutel uit het contact had, staakte de man zijn verzet. Voor het uitstappen pakte de man een krik. Hij zei toen zoiets van: "Ik had je kop hiermee kunnen raken." Daarop heb ik hem wederom gezegd dat hij was aangehouden en dat de politie onderweg was. De man wilde daarop weglopen, maar ik zei dat hij moest blijven staan omdat hij was aangehouden. Hij wilde doorlopen, waarop wij hem hebben vastgepakt en geboeid. Dat vastpakken ging conform onze opleiding en handleiding. Je moet iemand vasthouden op de plek waar je hem hebt aangehouden. Het is niet de bedoeling dat de aangehoudene uitmaakt waar hij heengaat, ook niet als dat ons eigen gebouw is. Op het moment dat zich een en ander afspeelt ga je gewoon over tot actie. Of dat wel of niet in het kader van het eigen werk is, is op dat moment niet zo belangrijk. We hadden te maken met een levensgevaarlijk gedrag van de chauffeur. Ik was

op dat moment gewoon in dienst, maar de aanhouding en het gebruikte geweld is op burgertitel verricht. Ik maakte daarbij gebruik van de mij van dienstwege verstrekte middelen. De boeien werden gebruikt om verdere escalatie te voorkomen."

2. De heer S. verklaarde, voor zover van belang voor het onderzoek, het volgende: "Ons werkgebied als O.T.-er is het openbaar vervoer binnen Amsterdam. In eerste instantie zijn wij er voor de veiligheid van onze collega's op de tram of in de bus. Ook surveilleren wij op de metrostations. Op basis van het Metroreglement en het Wetboek van Strafrecht hebben wij dan opsporingsbevoegdheid. In het algemeen gaat het daarbij om kleinere zaken als vechtpartijtjes, overlast door verslaafden en dergelijke. Nadat de vrachtautochauffeur voor de tweede maal had getoeterd, stapte L. uit. Direct daarna zag ik hem in de hele krappe ruimte tussen de auto's rondtollen. Ik denk dat de tussenruimte zo'n 40 a 50 centimeter bedroeg. Ik had de indruk dat de chauffeur mijn collega L. wilde aanrijden. Zo kwam dat op dat moment op mij over. De weg is daar smal. Er staan paaltjes en de (...) -auto was groot. Dan kun je toch geen gevaarlijke geintjes uithalen. Ik weet niet wat hij precies van plan was. maar het was erg gevaarlijk. Hij moet L. gezien hebben toen hij optrok. Ik begrijp heel goed waarom L. de chauffeur heeft aangehouden. Ik weet niet precies wat L. en de chauffeur tegen elkaar hebben gezegd toen zij alleen waren. Nadat ik zag hoe L. werd gemangeld, begreep ik heel goed dat L. tot aanhouding overging. Ik ben uitgestapt, toen hoorde ik dat L. de man opdroeg de motor uit te zetten en dat hij was aangehouden. De man weigerde uit te stappen. Het lukte niet om hem uit de cabine te krijgen. Daarop zei ik dat we onze poging om hem uit de cabine te krijgen maar moesten

staken. Vervolgens pakte de man een ijzeren staaf, en zei daarbij: "Zal ik je de cabine eens even uitrossen", of iets dergelijks. De politie oordeelde naderhand, dat dat niet als een reële bedreiging kon worden beschouwd. Ik heb terzake dan ook geen aangifte gedaan. Ik vind dat de politie ons überhaupt weinig serieus tegemoet trad. Er zijn geen klappen uitgedeeld. Niet door ons en niet door de chauffeur. Hij zette zich alleen schrap in de cabine. Kort daarop is hij vrijwillig uitgestapt. Toen was hem al in elk geval al drie keer aangezegd dat hij was aangehouden. Toen de man ons eigen gebouw in wilde lopen, werd hem gezegd dat hij moest blijven staan omdat hij was aangehouden en omdat de politie al onderweg naar ons was. Hij weigerde te blijven staan. Daarop hebben we hem geboeid. Ook daarbij verzette hij zich, maar dat

was niet al te ernstig. Toen een arm in de boei zat, ging het verder gemakkelijk. De hele situatie overziend, zijn weggedrag, zijn verzet, de ijzeren staaf en het weglopen, vindt ik het handboeigebruik niet ongepast. De man kwam tamelijk sterk over. Zonder handboeien was de zaak verder geëscaleerd. We waren in uniform. Maar de aanhouding van de chauffeur moest toch als burger gebeuren. De situatie had op zich niets met ons werk te maken. Toch was het handboeigebruik naar mijn mening gerechtvaardigd. Ook als we geen boeien hadden gehad, hadden we de man aangehouden, maar dan was er mogelijk een vechtpartij ontstaan. Op dat moment hebben we heel snel moeten beslissen."

3. Mevrouw V. verklaarde, voor zover van belang voor het onderzoek, het volgende: "De taken van een Ondersteunend Team zijn hulpverlening aan overig personeel in bus, tram en dergelijke. In geval van problemen met mensen, zwartrijden, drugs- of andere vormen van overlast, in bus of tram hebben wij een opsporingsbevoegdheid, inclusief handboeigebruik. Het werkgebied beperkt zich tot bus, tram, metro, veerponten, haltes en stations. Een en ander is gebaseerd op de Wet Personenvervoer, het Wetboek van Strafrecht en de APV. We stonden te wachten op aflossing. We waren om 07.00 uur begonnen. Na twee uur dienst wilden wij toen aan onze pauze beginnen. We stonden op een laad- en loshaven. Toen wij arriveerden was de plaats leeg. Kort daarna arriveerde de (...)vrachtauto. Na het eerste claxonsignaal hebben wij ons busje naar voren geplaatst. Daarna paste de vrachtauto nog niet geheel goed in de parkeerplaats. De chauffeur toeterde nogmaals. Daarop ging L. naar de chauffeur om uit te leggen waarom wij er stonden. Daarop reed de chauffeur weg. Hij deed dit abrupt en met veel motorgeweld. L. werd gemengeld tussen onze bus en de vrachtauto. Daarop heeft L. de chauffeur aangehouden. Ik ben in het busje teruggekeerd om als bijrijdster politie-assistentie te vragen. Normaal voeren wij de voorgeleiding voor de hulpofficier van justitie zelf uit, maar in dit geval hadden wij de chauffeur als burger aangehouden, en dan moeten wij politie-assistentie afwachten. Ik heb het busje via de schuifdeur verlaten omdat de passagiersportier niet meer open ging in verband met de nauwe tussenruimte. Ik kon alleen zijwaarts door de tussenruimte lopen. Ik heb toen gehoord dat L. zei dat de chauffeur was aangehouden. De exacte reden heb ik niet vernomen. Toen de man weg wilde lopen werd hem gezegd dat dat niet kon, omdat hij was aangehouden. De

man zei daarop: "Dat zullen we nog wel zien." Daarop werd hij geboeid door mijn collega. De man verzette zich tegen de aanhouding, hij wilde het GVB-gebouw inlopen, daarop hebben mijn collega's de man vastgepakt. De man verzette zich daartegen. Daarop werd hij geboeid met de handen op de rug. Het boeien gebeurde onder meer in verband met zijn eigen veiligheid, in die zin dat zo voorkomen werd dat meer geweld nodig zou zijn. Dat was m.i. de voornaamste reden. Ik zie geen reden waarom het handboeiagebruik in dit geval niet in orde zou zijn geweest. Iedere burger mag m.i. handboeien dragen. Handboeien gebruiken wij in het algemeen heel spaarzaam. In de 2,5 jaar dat ik bij het O.T. werk heb ik eenmaal handboeien gebruikt."

E. De reactie van verzoeker

In reactie op hetgeen door het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam en de betrokken ambtenaren naar voren was gebracht, berichtte verzoekster de Nationale ombudsman bij brief van 19 december 1997 dat zij bij haar eerdere lezing wenste te blijven. De betrokken chauffeur van verzoekster gaf aan dat zijn lezing van de gebeurtenissen de juiste was, hij ontkende bewoorden als "ik zal je de cabine eens uitrossen" te hebben gebruikt.

Beoordeling

1. Verzoekster klaagt er over dat een drietal buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) van het gemeentevervoerbedrijf Amsterdam op 26 januari 1996 onnodig geweld hebben gebruikt tegen een bij haar in dienst zijnde vrachtwagenchauffeur, en dat de BOA's deze chauffeur hebben geboeid.

2. Op 26 januari 1996 wilde G., de chauffeur van verzoekster, zijn vrachtwagen parkeren op een laad- en losplaats in de Binnenkant te Amsterdam. Dat kon op dat moment echter (nog) niet omdat daar een autobusje van het gemeentevervoerbedrijf Amsterdam (GVB) stond.

. vroeg een medewerker van het GVB het busje te verplaatsen. Deze vroeg G. even geduld te betrachten omdat hij en zijn collega's in afwachting waren van hun aflossing. Daarop liep de betrokken GVB-er terug in de richting van het autobusje. G. zette vervolgens zijn vrachtwagen in beweging en reed enige meters naar voren. Daarbij raakte hij met de spiegel van zijn vrachtwagen de medewerker van het GVB. Deze hield vervolgens met hulp van één van zijn collega's G. aan op verdenking van poging tot doodslag. Een andere collega riep ondertussen via de mobilfoon assistentie van de politie in.

Aangezien G. niet meteen uit de vrachtwagen wilde komen, werd bij de aanhouding enig geweld gebruikt. Daarbij ging onder meer G.'s bril kapot. Na korte tijd kwam G. vrijwillig de cabine van zijn vrachtwagen uit. Meteen daarop wilde hij het GVB-gebouw binnengaan, om te melden dat het lossen van zijn vrachtwagen enige vertraging zou oplopen. De betrokken medewerkers van het GVB wilden echter niet dat G. zich in afwachting van de

ter plaatse geroepen politie zou verwijderen, en legden hem de handboeien om.

3. De betrokken medewerkers van het GVB hebben aangevoerd dat zij in dit geval hebben gehandeld als privé-persoon. De Nationale ombudsman volgt hen echter niet in deze stelling, die tot gevolg zou hebben dat de Nationale ombudsman niet bevoegd zou zijn om over het onderhavige optreden te oordelen. In dit verband is het volgende van belang. Betrokkenen traden op tijdens werktijd en op de locatie van hun werkgever; verder waren zij in uniform van het GVB gekleed. Eén van hen heeft aangegeven te zijn opgetreden conform hun opleiding en handleiding. Van bijzondere betekenis is verder dat zij gebruik hebben gemaakt van de hun van dienstwege verstrekte handboeien, die hun zijn verstrekt ten dienste van hun optreden als BOA. Het voorgaande in samenhang bezien, geeft reden het optreden van de GVB-ers niet (uitsluitend) te bezien als optreden als privé-persoon. Het wordt er dan ook voor gehouden dat de betrokken medewerkers van het GVB (mede) zijn opgetreden in hun ambtelijke hoedanigheid, waarvan in dit geval hun hoedanigheid van BOA niet viel los te zien.

4. De Nationale ombudsman kan er begrip voor opbrengen dat de medewerker van het GVB die door het spiegeltje van de vrachtwagen werd geraakt, zich door het rijgedrag van de chauffeur in het nauw gebracht voelde, en dat een en ander een emotionele reactie bij hem teweeg heeft gebracht. Echter, ook in dergelijke omstandigheden dienen BOA's de nodige behoedzaamheid en terughoudendheid te betrachten in hun optreden. Zij dienen er ook steeds scherp op te letten zelfs niet de schijn te wekken dat zij hun bevoegdheden als BOA gebruiken in situaties die feitelijk buiten hun bevoegdheid vallen. De betrokken BOA's zijn niet bevoegd om aanhoudingen te verrichten ter zake van een delict als poging tot doodslag (zie ook **ACHTERGROND**). Daarbij komt nog dat de feiten en omstandigheden van dit geval hoe dan ook onvoldoende basis vormden voor een verdenking van poging tot doodslag. De betrokken medewerkers van het GVB waren dan ook niet bevoegd om G. aan te houden op verdenking van poging tot doodslag. Dit betekent dat zij ook niet bevoegd waren om geweld tegen hem te gebruiken om de aanhouding te effectueren, en dat zij evenmin bevoegd waren om hem te boeien. De onderzochte gedraging is dan ook niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de buitengewoon opsporingsambtenaren van het Gemeentevervoerbedrijf Amsterdam, die wordt aangemerkt als een gedraging van het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam, is gegrond.